

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішенням Вченої ради
ДУ «ІСП МОЗ України»

від 03.03.2026р., протокол № 2

Голова вченої ради

Оксана ОЛІЙНИК

03 березня 2026 р.

Програма стажування
стажиста експерта-психолога судового
в державній установі судово-психологічної експертизи -
Державній установі «Інститут судової психіатрії
Міністерства охорони здоров'я України»

Мета та очікувані результати

Мета: засвоїти теоретичні положення щодо основних принципів та організаційних, правових засад проведення судово-психологічної експертизи, оволодіти методиками проведення судово-психологічної експертизи та сформувані практичні навички проведення експертного дослідження з подальшим написанням висновку експерта, за встановленими формами висновку.

Очікувані результати:

- засвоїти положення законодавства щодо судово-експертної діяльності, вимоги законодавства щодо організаційних положень проведення судово-психологічної експертизи;
- сформувані практичні навички проведення психологічного обстеження, використання методів психодіагностики та методик проведення судово-психологічної експертизи;
- сформувані уміння систематизувати дані та формулювати обґрунтований експертний висновок, з оформленням відповідно до вимог затверджених форм висновку експерта (за формами первинної облікової документації №100-4/о «Висновок експерта № ____ за результатами судово-психологічної експертизи» та № 100-5/о «Висновок експертів № ____ за результатами комплексної судової психолого-психіатричної експертизи»);
- сформувані розуміння ролі й процесу судового розгляду та взаємодії експерта з іншими учасниками провадження (наприклад, слідчий, суддя, адвокат, представник підекспертної особи, тощо) та співробітників державної експертної установи.

Термін стажування

Програма стажування на робочому місці розрахована на 12 місяців. Програма виконується в індивідуальному порядку, що не виключає скороченого терміну опановування матеріалу.

Керівництво стажуванням

Стажер експерта-психолога судового проходить програму стажування з куратором – атестованим експертом-психологом судовим, який визначений для опанування програми для кожного стажиста, з залученням за необхідності інших експертів, які працюють в державній спеціалізованій установі.

Відповідальною особою за корегування програми стажування та узгодження необхідних планів, використання ресурсів (в тому числі й визначення необхідності залучення інших співробітників установи) для проведення стажування, моніторинг прогресу або збір зворотного зв'язку є безпосередньо куратор стажиста та заступник генерального директора з наукової роботи та освітньої діяльності Державної установи «Інститут судової психіатрії Міністерства охорони здоров'я України».

Формат стажування

Формат проведення стажування змішаний, який передбачає наступні види робіт:

- самостійна підготовка з опануванням теоретичних положень;
- практична участь у засіданні експертних комісій, з подальшим написання проекту висновку експерта за встановленими формами первинної облікової документації; участь в проведенні психологічних експертних дослідженнях у ролі спостерігача (з урахування можливих правових обмежень);
- робота з куратором стажування з обговорення навичок, знань та вмінь;
- участь в навчальних заходах або науково-практичних конференціях з судової експертизи, клінічної психології та суміжних спеціальностей.

Програма стажування

I. Адміністрування та ознайомлення з внутрішнім розпорядком державної установи.

1. Загальні аспекти етики ділового спілкування та протидія мобінгу.
2. Взаємодія відділів та внутрішній документообіг у сфері судово-експертної діяльності.
3. Правила безпеки праці.

II. Організаційні аспекти судово-психологічної експертизи.

1. Предмет, об'єкт та завдання судово-психологічної експертизи. Комплексні судові експертизи, межі компетенції експертів.
2. Методологічні засади та принципи експертного дослідження.
3. Суб'єкти експертної діяльності. Права та обов'язки судового експерта (кримінальний, цивільний, адміністративний процес). Відповідальність судового експерта.
4. Основні принципи призначення та організаційні засади проведення судово-психологічної експертизи.

III. Правові аспекти конфіденційності та добровільної згоди.

1. Визначення персональних та конфіденційних даних, їх правове регулювання та проблемні питання в судовій експертизі.
2. Судово-психологічна та судово-психіатрична експертиза: відмінності у відібранні «згоди» підекспертного на обстеження. Добровільні та примусові судові експертизи.
3. Протидії катування та нелюдського поводженню або такого, що принижує гідність: загальні аспекти.

IV. Етичне поводження та повага до людської гідності під час проведення експертизи.

1. Основні вимоги до проведення дослідження з підекспертним, питання етики та деонтології. Процесуальні аспекти обстеження неповнолітніх, визначення обсягу особистої інформації в залежності від процесуального статусу особи та експертних задач. Щодо ризику повторної ретравматизації потерпілої особи під час психологічного обстеження.
2. Основи законодавства про медичну таємницю та «таємницю обставин провадження». «Правосуддя дружнє до дитини» та його значення в розрізі судово-психологічної експертизи.
3. Основи безпеки при проведенні судової експертизи; фактори ризику суспільно небезпечної поведінки.

V. Загальні методи, психодіагностика та методики проведення судово-психологічної експертизи (вимоги законодавства, психометричні дані тестів).

VI. Судово-психологічна експертиза підозрюваних/обвинувачених в кримінальному процесі.

1. Поняття осудності / обмеженої осудності / неосудності та межі компетенції при їх визначенні.
2. Судово-психологічна експертиза підозрюваного/обвинуваченого у нанесенні тілесних ушкоджень/заподіяння смерті потерпілому. Експертні задачі та методики проведення судово-психологічної експертизи. Судово-

психологічна експертиза емоційних станів. Можливості та обмеження судово-психологічної експертизи за відеоматеріалами.

3. Судово-психологічна експертиза відносно підозрюваного / обвинуваченого, який вчинив злочин у складі групи.

4. Судово-психологічна експертиза неповнолітніх осіб, які вчинили суспільно-небезпечні діяння (типові помилки, значення процесуального статусу для вирішення експертних задач).

5. Участь в проведенні судово-психологічних / комплексних судових психолого-психіатричних експертизах в кримінальному процесі відносно підозрюваних/обвинувачених. Підготовка проектів висновків експерта відносно підозрюваного / обвинуваченого за встановленими формами первинної облікової документації.

VII. Судово-психологічна експертиза потерпілих в кримінальному провадженні.

1. Загальні завдання судово-психологічної експертизи потерпілих від злочинів. Судово-психологічна оцінки психологічних наслідків кримінального правопорушення для потерпілої особи.

2. Судово-психологічна експертиза відносно потерпілих від злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості

3. Посмертна судово-психологічна експертиза потерпілих у кримінальному провадженні за фактом смерті (ймовірне самогубство).

4. Участь в проведенні судово-психологічних / комплексних судових психолого-психіатричних експертизах в кримінальному процесі відносно потерпілої особи. Підготовка проектів висновків експерта щодо потерпілих в кримінальному провадженні за встановленими формами первинної облікової документації.

VIII. Судово-психологічна експертиза неповнолітніх в кримінальному процесі (рівень психічного розвитку та значення вікових особливостей в експертній практиці; оцінка здатності надавати покази).

1. Участь в проведенні судово-психологічних / комплексних судових психолого-психіатричних експертизах в кримінальному процесі відносно неповнолітніх / малолітніх осіб (незалежно від процесуального статусу підекспертної особи).

2. Підготовка проектів висновків експерта щодо неповнолітніх в кримінальному процесі (рівень психічного розвитку та значення вікових особливостей в експертній практиці; оцінка здатності надавати покази) за встановленими формами первинної облікової документації.

IX. Судово-психологічна експертиза в цивільному процесі: основні завдання, принципи та межі компетенції.

1. Участь в проведенні судово-психологічних / комплексних судових психолого-психіатричних експертизах в цивільному процесі.

2. Підготовка проектів висновків експерта за встановленими формами первинної облікової документації.

Х. Формування та підготовка висновків судового експерта за встановленими формами первинної облікової документації, відповідно до вимог порядку атестації експерта-психолога судового.

ХІ. Правові основи захисту прав людини та місце судової експертизи в судочинстві.

1. Сутність, зміст і форма держави та права, їх особливості в українському суспільстві.

2. Роль та місце експертизи в захисту прав та інтерес людини. Право людини на приватність, свободу вираження поглядів та захист від дискримінації, європейські стандарти прав людини.

3. Міжнародні стандарти захисту прав людини, практика та досвід міжнародних судів. Використання висновку експерта в міжнародних судах (в тому числі практика Європейського суду з прав людини, Міжнародного кримінального суду).

4. Основи українського законодавства про юридичну відповідальність. Загальні засади та підстави настання юридичної відповідальності. Склад злочину, поняття доказування та роль експертизи в системі доказування.

5. Захист цивільних прав та інтересів фізичних осіб.

6. Поняття осудності, дієздатності.

6. Висновки Верховного суду щодо застосування норм права.